

Slovenski dom

Stev. 47

V Ljubljana, sredo 26. februarja 1941

Leto VI.

Potrditev novega prijateljstva med Jugoslavijo in Madžarsko

Uradna pot našega zunanjega ministra Cincar-Markoviča v Budimpešto

Belgrad, 26. febr. m. Z rednim brzim vlakom je sredi odpočitve v Budimpešto zunanji minister dr. Aleksander Cincar-Marković z gospo. V madžarski prestolnici bo z madžarskim zunanjim ministrom izmenjal odobritvene listine pred kratkim podpisanega sporazuma o večnem prijateljstvu med Jugoslavijo in Madžarsko, s čimer bo ta sporazum začel veljati.

Zunanjega ministra dr. Cincar-Markoviča spremlja na njegovem prvem uradnem obisku na Madžarskem več njegovih ožjih sodelavcev. Na belgajsko železniško postajo je zunanjega mini-

stra pospremila več članov vlade na čelu s predsednikom Dragišo Cvetkovičem ter osebje madžarskega poslanstva.

Vse madžarske časopise prinaša tople članke na čast jugoslovanskega zunanjega ministra. Madžarska prestolnica je zelo lepo okrašena. Po vsem mestu vihrajo jugoslovanske in madžarske zastave.

V svojih pozdravnih člankih madžarske časopise poudarja velike zasluge, ki sta si jih pridobila za sklenitev sporazuma o večnem prijatelj-

stvu jugoslovanski knez namestnik Pavle in regent Horthy, ter vladi obeh držav. Madžarski tisk se hvaležno spominja pred nedavnim umrlega madžarskega zunanjega ministra grofa Csakyja, ki je v Belgradu podpisal pogodbo o večnem prijateljstvu.

Madžarski tisk prinaša tudi izjavo našega zunanjega ministra pred odhodom v Budimpešto. V izjavi pravi, da je obiska v Budimpešti vesel, ker je izraz potrdila prizadevanja za poglobitev prijateljstva med dvema državama ter izraz tesnega sodelovanja za ohranitev miru v Podonavju.

Vojaški in politični posveti med Anglijo in Turčijo

Angleški zunanji minister ter vrhovni poveljnik vojske na obisku v Ankari

Ankara, 26. febr. o. As. P. Včeraj sta z letalom prispela angleški zunanji minister Eden in vrhovni poveljnik kopenske vojske general Dill iz Kaira v turško obmejno mesto Adama. Sprejel ju je angleški poslanik, turški guverner in velika množica ljudstva, ki je veselo vzklikala obema gostoma. Takoj nato sta se odpeljala s posebnim vlakom v Ankaro, kamor sta prišla dopoldne ob 10. Eden in Dill se bosta sešla z vrhovnim poveljnikom turške vojske Čakmakom in zunanjim ministrom Saradzoglom.

V političnih krogih pravijo, da se bodo posvetovanja nanašala na položaj na Balkanu ter na uveljavitev turško-bolgarske pogodbe. Razgo-

vori med Dillom in Čakmakom se bodo nanašali seveda na vojaška vprašanja. Ostala bosta tri dni v Ankari.

Ob 15.30 bo Eden obiskal prvič predsednika republike Ismeta İnenija. Ob 16 bo obiskal zunanjega ministra Saradzogla, nato pa bo sprejel pri predsedniku vlade Saidamu. Načelnik generalštaba general Dill bo ob 14 obiskal načelnika turškega generalnega štaba, generala Čakmaka. Uradni posveti se bodo začeli v četrtek dopoldne.

Obisku angleškega zunanjega ministra v Turčiji pripisujejo velik pomen za bodoči razvoj vojne na Sredozemlju in Bližnjem vzhodu ter za položaj na Balkanu.

Zagotovila bolgarskega kralja voditeljem opozicije

Kralj si z vso silo prizadeva za ohranitev bolgarskega miru in nevtralnosti

Sofija, 26. febr. m. United Press: Kralj Boris je včeraj dopoldne sprejel zastopstvo voditeljev opozicije, v katerem je bilo 12 bivših ministrov z bivšim predsednikom vlade Mušanovim na čelu. Kralj je bolgarskim politikom dal zagotovilo, da gredo vsa njegova stremeljenja za tem, da Bolgarija reši vojne ter je izrazil upanje, da bo Bolgarija ohranila nevtralnost.

Po zadnjem obisku pri predsedniku vlade, so gotovi politiki včeraj spet obiskali predsednika dr. Filova. Med drugimi sta ga obiskala

tudi bivši predsednik vlade Nikola Mušanov ter bivši zunanji minister Atanas Burov. Uredna bolgarska politika sta dalj časa ostala pri predsedniku vlade ter sta se zanimala za zunanji in notranji politični položaj države.

Ni nobenega potrdila o tem, da bo britanski poslanik v Sofiji, Rendel z osebnim poslanstvom ta teden zapustil bolgarsko prestolnico. V diplomatskem krogu povdarjajo, da bo Rendel sam presodil pravi trenutek za takšno odločitev.

Prisilni plebiscit o politiki generala Antonesca v Romuniji

Romuni bodo v nedeljo z »da« ali »ne« morali povedati svojo sodbo o sedanjem vodstvu države

Bukarešta, 26. februarja. m. General Antonescu je podpisal odlok, po katerem bo v nedeljo, dne 2. marca izveden po vsej Romuniji, plebiscit.

Z ozirom na nedeljski plebiscit je general Antonescu razglasil naslednji oklic:

»Romuni, naša prastara zgodovina s svojimi izročili in duhom, ki prevzema svet, zahteva od narodnih voditeljev, da svojo odgovornost postavijo na temelj narodne volje. Zvesti naši zgodovini želimo dokazati zvezo romunskega naroda z zdravimi političnimi nazori v svetu, ter sem se odločil, da od vas zahtevam odobritev dela, ki ga opravljam od 6. septembra 1940 do danes. Prevezel sem vodstvo v trenutkih obupa in propadanja. Vodil sem Romunijo šest mesecev skozi najtežje položaje in stiske. Da bi še nadalje lahko nosil težko breme skrbi za narod, mi je potreben dokaz vašega zaupanja. Znano vam je vse, kar sem dosegel. V globini svoje duše sem skrival vse najhujše skrbi. Drugo vam je znano. To, kar vam lahko rečem, je, da moja vlada temelji na poštenosti, časti in neutrudljivem delu. Niti za trenutek niso moja prizadevanja preokrajala pravice romun-

skega naroda. Stori sem vse, kar lahko človek stori, da bi ohranil narodu, državi in vsakemu posameznemu Romunu čast, mir, varnost, premoženje, pravico do dela in dostojanstvo. Verujem v vašo pravično sodbo ter vas vabim, da poveste svojo besedo.

Zaradi tega je razglasil odlok:

1. Vabim ves romunski narod na splošni plebiscit v nedeljo, 2. marca 1941, da odobri ali zavrne način, kako sem vodil državo od 6. septembra 1940 do danes.

2. Kjer se glasovanje ne bo moglo izvesti 2. marca, se bo nadaljevalo prihodnje dni. Izid glasovanja v vsej državi mora biti razglašen najpozneje do 5. marca.

3. Vsi državljani Romunije brez ozira na polico, ki so dopolnili 21. leto starosti, se morajo udeležiti glasovanja. Judje so izključeni.

4. Glasovanje bo javno ter se bo izražalo z odgovorom »da« ali »ne«.

Odlok o plebiscitu prepoveduje vse shode ter kakršne koli manifestacije ob plebiscitu. Tisti, ki bi se pregrešili proti temu, bodo kaznovani s hudo ječo do pet let.

Vzhodna Anglija, Porurje in zasedene pokrajine - cilj letalskih akcij na zahodu

Berlin, 26. febr. DNB. Vrhovno poveljstvo poroča sredi med drugim: Kakor je bilo že sporočeno, so naše podmornice napadle možno zavarovani konvoj in potopile za 125.000 ton sovražniškega brodovja, med drugim tudi eno pomorno krizarko. Konvoj je razpršen. Druge podmornice so na Atlantskem morju uničile večje število sovražniških trgovskih ladij s skupno 83.000 ton. Tako je naša vojna mornarica potopila v zadnjih dneh nad četrt milijona ton sovražniškega trgovskega brodovja. Nemška bojna letala so potopila 23. februarja zvečer na Sredozemskem morju severno od Derne eno 4000 tonsko prevozno ladjo in poškodovale še eno drugo veliko prevozno ladjo, da je vsa izginila v plamenih.

Zaradi neznosnih vremenskih razmer 24. februarja so bili izvedeni izsiljeni ogledniški poleti nad Anglijo in nad morjem le v omejenem obsegu. Preteklo noč so bili letalski napadi nemškega letalstva namenjeni letališčem v vzhodni Angliji ter pristaniškim napravam v Harwichu, Ipswichu in Lynmouth, kakor tudi dokom v Londonu.

Sovražniškova letala včeraj niti podnevi niti po-

noči niso letela nad nemškim ozemljem. Posamezna britanska letala so izvedla sredi napad na neko pristanišče na zasedenem ozemlju, niso pa povzročila nobene škode. Protiletalska artilerija je med napadom sestrelila eno sovražniško letalo.

London, 26. febr. o. Nemška letala so preteklo noč napadla neko mesto v vzhodni Angliji. Drugod so posamezna letala metala bombe. Nikjer niso povzročila velike škode in tudi smrtnih žrtev je zelo malo.

Angleška letala so sredi napadla mesta v zasedenem ozemlju in mesta v Porurju. Podrobnosti o tem napadu niso še znane.

Do danes so angleška letala napadla Hamburg dvainštridesetkrat, Köln dvainpetdesetkrat, Mannheim petintridesetkrat in Berlin petintridesetkrat.

Predvčerajšnjim so bombna letala in letala obalne službe izvedla napad na ladjedelnice v Brestu, kjer je neka sovražniškova krizarka velike tonaže. Kljub zelo hudemu ognju protiletalske obrambe je bil napad na krizarko do konca izveden in so bile vržene številne bombe. Vsa letala so se vrnila domov.

Zastoj na albanskem bojišču

Nekje v Italiji, 26. febr. Stefani: 263. italijansko vojno poročilo pravi: Grško bojišče: Običajna delavnost. Zelo slabe vremenske razmere so omejevale nastope našega letalstva. Tri letala, o katerih je bilo v včerajšnjem uradnem poročilu rečeno, da so izginila, so se vrnila.

Atene, 26. febr. Atenska agencija. Uradno poročilo št. 122 pravi: Čez dan samo nekaj krajevnih nastopov in topniškega dvoboja. Uradno poročilo ministrstva za notranjo varnost pravi, da ni bilo nobenih dogodkov.

Roosevelt o organizaciji miru po vojni

Wasington, 26. febr. United Press. Na sestanku z zastopniki tiska je predsednik Roosevelt izjavil, da mu ni nič znanega o tem, da bi novi ameriški veleposlanik v Londonu Winnant nosil s seboj posebno njegovo sporočilo, kako se naj po sedanjih vojni organizira mir. Roosevelt je dejal, daje najprej treba dobiti vojno in šele nato misliti na organizacijo miru.

Novi člani trgovske in industrijske zbornice imenovani

Belgrad, 26. febr. m. Minister za trgovino in industrijo dr. Ivan Andrej, je v celoti potrdil predlog g. dr. Marka Natlačana o postavitvi članov obrtne zbornice v Ljubljani.

Predsednik zbornice za trgovino in industrijo Karel Čeč.

Industrijski odsek: predsednik Skubec Richard, podpredsednik dr. Pavlin Ciril.

Člani: inž. Knez Tomo, Čeč Karel, Rojina Anton, dr. Rekar Ernest, Avsenek Ivan, dr. Ahačič Kozma, Kmetič Alojzij, Burnik Bogomil, Kavčič Josip, Krejč Anton, Vidmar St., Sirc Franc, Ivane Evgen, inž. Kiepač.

Trgovinski odsek: predsednik Smerkolj Albin, podpredsednik Fazarinc Anton.

Člani: Merhar Anton, Gorjanc Franc, Pinter Ferdo, Sentar Milko, Radej Drag., Rojnik Ivan, Senica Josip, Plut Martin, Hrastelj Jože, Tavčar Franc, Cukala Maks, Kastelic Edmond, Kamenšek Franc, Macun Anton.

Gostinski odsek: predsednik Majcen Ciril, člani: Koritnik Anton, Serec Josip, Windischer Josip, Cajhen Josip, Peterlin Miro, Verlič Josip, Hribar Gojko, Mekič Stefan, Škrl Ivan.

Obrtniška zbornica

Predsednik Kavka Karel, podpredsednik Žitnik Rudolf, člani: Sadravec Peter, Camernik Fr., Vernik Franc, Verbič Jurij, Vrhovec Ivan, Sojč Ivan, Vimer Alojzij, Zalokar Miha, Lečnik Anton, Vrečar Janez, Musar Jože, Ruech Josip, inž. Likar Boleslav Rebek Josip, Urbas Miroslav, Ambrožič Josip, Vahter Miha, Vidmar Karel.

Včeraj je v Washingtonu sprejel Sumner Welles, namestnik ameriškega zunanjega ministra, turškega poslanika, ki mu je dejal, da bo Turčija zvesta vsem svojim obljubam ter da bo spoštovala svoje podpise na vseh pogodbah, poroča Associated Press.

Vsi pokrajinski tajniki italijanske fašistske stranke so imeli včeraj v Rimu važen posvet, na katerem so sprejeli za svoje bodoče delovanje geslo »Vse za zmagoto. Tudi vsa država je to geslo sprejela z največjim navdušenjem, poroča Stefani.

Južnoafriški oddelki so zasedli mesto Mojale na meji med Abesinijo in Kenijo. S tem je padla zadnja postojanka, ki so jo bili Italijani zasedli lani julija, poroča Reuter.

Z afriških bojišč:

Angleški motorizirani oddelki drve proti Mogadisciu

Nekje v Italiji, 26. febr. o. Stefani poroča: 262. italijansko uradno vojno poročilo pravi:

Severna Afrika: Običajno udeleževanje naših hitrih oddelkov in letalstva. V Džarabubu sovražnik še vedno pritiska. Skupine nemškega letalskega zbora so izvedle napad na sovražniški konvoj na Sredozemskem morju, pri čemer je bila potopljena ena 3400 tonska ladja, zadeta pa še neka 15.000 tonska ladja, ki je prevažala čete. Sovražniškovi letalci so napadli Tripolis, pri čemer je bilo nekaj ranjenih. Tvarna škoda je neznatna.

Vzhodna Afrika: Sovražniku se je po hudem boju ob spodnji Džubi posrečilo preokrajati zeto

Vesti 26. februarja

Predsednik jugoslovanske vlade Cvetković je odpoval iz Berchtesgadena, ko je dobil zopetno zagotovilo, da bosta Nemčija in Italija popolnoma spoštovali jugoslovansko nevtralnost, sodijo v francoskih vladnih krogih, kakor poroča »Candide«.

V Jugoslaviji, kjer sta tisk in javnost nekaj časa bila pripravljena verjeti angleškimi norim propagandnim izmišljotinam, je zadnji govor predsednika italijanske vlade vzbudil izredno pozornost. Najgloblje zadoščenje pa čutilo jugoslovanski krogi, ker Mussolini Jugoslaviji ni prišel med one države, iz katerih Anglija še ni odstranjena, ugotavlja včerajšnji tržaški »Piccolo«.

Poveljnik angleške letalonosilke »Illustrator«, kapitan Boyd, je bil imenovan za podadmirala, ker so letala z njegove ladje uničila večino italijanskega brodovja v pristanišču Tarantu in ker je svojo ladjo po sedemurnem boju z nemškimi streljavami poškodovano pripeljal na varno, poroča Reuter.

Odnosaji med Bolgarijo in Jugoslavijo se razvijajo tako, kakor se spodobi pri dobrih prijateljih. Noben pomemben dogodek ni vrgel sence med obe državi. Bolgarskim gospodarstvenikom je bil te dni v Belgradu prirejen prisrčen in pozoren sprejem, ki je toliko pomembnejši danes, ko neodgovorni ljudje hočejo vzbuditi nemir med balkanskimi narodi. Vse to dokazuje, da hoče Bolgarija in Jugoslavija tudi za bodoče živeti v miru in sodelovanju, piše glasilo bolgarske vlade »Vreme«.

Grški Rdeči križ je poslal mednarodnemu odboru te organizacije v Ženevi oster protest zaradi nezakonitega ravnanja italijanske vojske, ki je dosegel pobrala iz krajev, od koder se je umaknila, 1126 talcev: žensk, otrok in starecev, poroča atenska agencija.

Japonsko vojaško in mornariško zastopstvo bo v kratkem dopotovalo v Berlin na pogajanja, ki so v zvezi z določili trojne zveze, poroča DNB.

Z ozirom na nemške trditve, da je bilo v zadnjih dneh potopljenih za četrt milijona ton angleških ladij, izjavljajo v Londonu, da ni bilo zadnje dni nobenih posebnih izgub in da so take trditve neresnične, pravi včerajšnje angleško uradno poročilo o izgubah na morju.

Nemčija je izdelala 700.000 angleških vojaških uniform ter prav toliko padal. Uniforme in padala bo uporabila pri poskusu vdora v Anglijo, Nemci pa bodo nastopili tudi s strupenimi plini, je govoril včeraj v Newyorku bivši ameriški vojni minister Johnson.

Veliko presenečenje za Italijane v Albaniji je bila izborna taktika, dobra oborožitev in velika izurjenost grške vojske. O grškem vojaku so vsi govorili zaničljivo, ker niso poznali njegovih sposobnosti in ne hrabrosti grških gorjancev. Pokazalo se je, da ima grška pehota ogromno avtomatičnega orožja, da je gorsko topništvo tako izobno, kakor ni nihče slutil in da so Grki močnejši pri presenetljivih in naglih napadih z manjšimi skupinami. Tako piše list »Tomorric«, ki izhaja v italijanski Albaniji.

Hitler in Mussolini se zanašata, da smeta v vojni z Anglijo računati na vso evropsko celino, kateri vojaško ter duhovno gospodarita Nemčija in Italija. Strinjata se tudi v gotovosti o končni zmagi, zakaj vojna se mora v vsakem primeru končati z angleško vjavo. Italija je vso zimo zaposlovala angleško silo in stoji po zadnjih porazih bolj pokoncu, kakor kdaj prej. Duhovno je zedinjena ter ojačena v svoji volji do zmage. Spomladi bodo združene nemške in italijanske sile izvedle odločilni napad, ki mora zlomiti angleško in ameriško moč, sodi Ansaldo, ravnatelj Cianoovega lista »Telegraf«.

Meč našega letalstva se bo prihodnje meseca še globlje zasadil v telo Nemčije. Stori bomo vse, da bo sovražnik svoje napade plačeval čim dražje. Ne bo angleški narod samo trpel, temveč bodo trpeli tudi drugi pod udarci, katere jim bo zadajal on. Angleško letalstvo v sestavi vojne mornarice je zadalo nasprotniku hude udarce. Italijansko letalstvo v Libiji je radi njih uničeno, dasi je bilo štirikrat večje od angleškega. Danes se na Sredozemlju bore Angleži v glavnem samo še z nemškim letalstvom. Tako in podobno je govoril včeraj angleški letalski minister Sinclair.

Bolgarske oblasti so internirale 8 glavnih voditeljev macedonskega gibanja, ker so ugotovile, da naj bi ti prevratniki ob morebitnih zunanjepolitičnih zapletitvah začeli z revolucionarno akcijo in atentati za povzročanje notranje zmede. Vse to so pripravljali po nalogu neke tuje države, poroča »Associated Press« iz Sofije.

Na nemških uradnih mestih odločno zavračajo poročila o tem, da bi bil papeški nuncij Orsenigo odpoklican iz Berlina, v zvezi s položajem katoliške Cerkve v Nemčiji. Tudi zavračajo vesti o tem, da naj bi bil münchenski kardinal Faulhaber nislil odpotovati na daljši oddih v papežev grad Castel Gandolfo.

na nekaj točkah in priti na levi breg. Na ostalih oddelkih boji krajevnega značaja.

London, 26. febr. o. Angleške čete so včeraj zavzele luko Brava v italijanski Somaliji. Sedaj so angleške čete oddaljene od Mogadiscia, glavne luke v Somaliji, še 158 km. Poročila z bojišča pravijo, da angleške čete nezaudarno prodirajo proti temu glavnemu mestu.

Naše čete nadaljujejo z napredovanjem južno od Kub Kuba, kjer so 23. februarja ujele 400 sovražniških vojakov in zaplenile tri vojaške topove. Malta je včeraj imela šest letalskih napadov, pri čemer sta bila dva nemška bombnika sestreljena, eden pa poškodovan.

Prišla je pepelnica...

Ljubljana, 26. februarja.
Danes delamo bilanco. Vsak je takoj jutraj, ko je zlezal s toplega ležišča, šel preštovat svitke novce, koliko jih je še ostalo v denarnici. In vsak, ki živi od prvega do zadnjega, je pogledal na koledar in olajšano vzdihnil: »Hvala Bogu, da je samo še dva dni do zadnjega!« — Nato je težkih nog in lahke mošnje nastopil pot za vsakdanji kruh. Pepelnica...

Marsikdo danes manjka na svojem mestu. To so oni, ki jih je »Pust« pobodel. Preved navdušeno so praznovali svoj god.

Takih »godovnjakov« je bilo včeraj izredno mnogo. Drug drugemu smo čestitali že čez dan: »Vse najboljša!« Kdor je bil nepripravljen, je seveda začuden pogledal, bolj odrezavi pa soznali odgovor: »Hvala, enako!«.

Popoldne je bil marsikdo precej razmišljen pri delu.

Nekatere ženske so si celo dovolile predlagati: »Zakaj ne bi imele danes popoldne pristo?« In šel je odvrnil:

»Oprostite, nisem vedel, da imate danes god!«
»Pa nam dajte vsaj za jutri pristo!« — so molodolevali.

»Prav! Če mislite iti, ploh vleči!«, pa naj bo! Seveda so danes vse prišle v službo. Saj vendar niso »stare škatele«. Da se niso letos omožile, je samo vojna kriva, ki je vse načrte zmešala...

Sploh pa tudi »starih škatele« ni varno držati. To smo videli snovi v operi, kjer so si z veliko strategično in taktično zmožnostjo »Tri stare škatele« priborile moč.

Igralcem se je zelo mudilo — menda na bomeški večer. Tudi občinstvo ni hotelo domov. Iskali so prostora po gostilnah in dvoranih, ki so bile vse do zadnjega kotička zasedene.

Pa ne samo v lokalih, tudi na cestah je bilo smoti in danes vse živo.

Vriskanje, petje, zaletanje ob steno, rdeči turški fesi, cilindri — vse to in še marsikaj si videl, če si šel ob polnoči, ob dveh domov. Izza vsakega razsvetljenega okna pa glas harmonike, razposajeni smeh in petje.

Vesel je bil pust. Seveda ne za vse. Marsikdo je s trpkostjo v srcu šel mimo razsvetljenih oken naravnost domov. Godba vabi — doma pa čakajo otroci — pet otrok, na bore dinarje, ki jih prvega prinese oče domov... V velikem ovinku se je treba ogniti skušnjavi. In vendar se ne more ogniti toliko, da ne bi srečal veselo družbe, ki zavzema vso cesto: starejši gospodje in dame, ki so si danes privoščili nekaj veselih ur. Sami sebi se opravičujejo:

»Saj bi bila zguba, če ne bi tudi stari ponoreli! Mladi sicer radi norijo — toda drugače kot mi...!«

Seveda — manj cenijo svinjsko pečenko in pivo kot stari — dokler jim življenje poje še romantiko mladih dni.

»Tudi zanje bo prišla pepelnica!« — bridko ugotovi Jožek, ko greva na pepelnico jutro domov.

Ljubljana od včera do danes

Včeraj je bilo prav za prav že čisto spomladansko prijetno. Hušni mrz je že v kraju, zdaj čakamo samo še sončnega vremena, pa se bomo hodili gret kakor martinčki na sonce. Danes smo ga že dobili nekaj — upajmo, da se bo ves dan držalo.

»Potihnil glas je violin, strunar odbrenkal je...«

Tako pravi pesnik Gregorčič v svoji lepi pesmi »V pepelnici noči«. Da, zdaj je konec predpustnega in pustnega rajanja! Včeraj je bilo v Ljubljani podnevi in zvečer zelo živahno. Ljudje so se veselili, da še kmalu ne tako. Vsi lokali so bili polni, od povsod je na cesto udarjala muzika, če že ne »pravca«, pa vsaj radijska. Tudi po ulicah je bil še pozno v noči velik promet, ker so se selile vesele družine iz kraja v kraj za novimi razburljivimi in prijetnimi dožitji. Povsod je bil vrvež.

Danes pa smo stopili v postni čas in prav je, da se ljudje zdaj zresnijo. Sicer se bodo pa itak, saj še tako splošne razmere v zadostni meri za to skrbje in bodo žal še bolj, kakor vse kaže.

Posvetovanja pletilnih industrijecev

Pri Zvezi industrijecev je bila konferenca podjetnikov pletilne industrije. Glavna stvar, o kateri so gospodarski močje te stroke govorili, je bil načrt naredbe o tipizaciji tekstilnih izdelkov. Konferenca je vztrajala v glavnem pri spreminjanju določilih sestanka, ki je bil 16. januarja v Zagrebu. Naglasili so, da tipizacija izdelkov pletilne stroke ne bi imela bogve kakšnega pomena, če se istočasno ne tipizirajo tudi predeliva, iz katerih se izdelujejo pletenine. Menijo na splošno, da čas za uvedbo tipizacije ni primeren, saj se mora pletilna stroka glede izdelkov v glavnem ravnati po surovinah, ki so ji na razpolago. Konferenca je dalje ugotovila, da sedanje dodeljevanje bombažne preje domače proizvodnje ni zadovoljivo in da je količina, ki odpade na pletilno stroko, odločno prevelika. Zeleti je dalje, da urad za razdelitev bombažne preje v Belgradu čimprej spet začne izdajati nakaznice zaradi razdelitve onih količin domače bombažne preje, ki so pri domačih predilnicah na razpolago.

Promet s surovimi kožami

Pri Zvezi industrijecev za draveko banovino je bila seja odbeska usnjarske in čevljarke industrije. Odbeski je ugotovil, da način razdelitve surovih kož na predelovalce kakor je zamišljen v novi uredbi, nikakor ne ustreza interesom naše usnjarske stroke. Po izčrpnih razpravi se je odbeski usnjarske mesta z več predlogi in utemeljenimi zahtevami.

Usnjarska industrija pri nas smatra, da je treba razdeliti surove kože na vsa podjetja enakomerno, odgovarjajoče storilni sposobnosti, ne glede na to, v katerem upravnem področju se podjetje nahaja. V ta namen naj se določita za področje države izven banovine Hrvaške dve razdelilni področji, in sicer kot prvo dravska banovina, kot drugo pa ostalo področje urada za kontrolo cen v Belgradu.

Tretje področje pa naj bo banovina Hrvaška. Ta področja naj dobe od celokupne količine razpoložljivih surovih kož pavšalne kontingente po tem, kolikšna je vsota v letu 1939 na istem področju od izdane usnja plačanega skupnega davka na poslovni promet.

Odbeski je dalje ugotovil, da ima 60% usnjarske industrije sedež in obrate v dravski banovini. Nadalje je bilo tudi ugotovljeno, da so bile v normalnih časih surove kože s področja naše banovine predelane v obratih doma. Zato je tudi povsem utemeljena zahteva, naj vse kože, ki so odte pri nas, pri nas tudi ostanejo, ne pa da romajo ven k drugim podjetjem, elasti še, ker so naši usnjarski obrati, predvsem mala podjetja, urejeni na predelavo surovih kož slovenske provenienca. Pri tem pripominjajo, da s surovimi kožami, ki so odte pri nas, itak ni kritih niti 15% celotne potrebe usnjarske industrije našega področja.

Odbeski je nadalje sklenil, da je močno potrebno opozorilo na tihoštevstvo surovih kož čez državno mejo. Pristojne oblasti naj poskrbe, da se ti pojavi prepreči. Hkratu pa zahteva, da se ukine tudi zakoniti izvoz surovih kož, razen kož drobnice v iznozemstvo ter da se ne dovolijo niti kompenzacijski posli s kožami.

Zatišje na živilskem trgu

Tako lepo sonce je danes dopoldne posijalo na trg, toda kupčija je bila klavna. Ves perutninski trg je bil prazen. Le na zgornjem koncu so samevale ob eni vrsti prodajnih klopč kmetice s perutnino. Na spodnjem delu pa je bilo nekaj branjev s istim blagom. Cene perutnine se bistveno niso spremenile. Trnovčanke so pripeljale na vozičkih precej zelenjave. Lep por je bil po 0.50 din. Merica spinaze in radiča je po 1.50—2 din. Precej je bilo uvožene salate, ki velja kilogram od 10—12 din. Kilogram karfirole pa je za polovico cenejši in velja od 5—6 din.

Mariborčani umirajo na »naravnih« boleznih

Maribor, 25. februarja.

Ob koncu lanskega leta je štel Maribor 34.927 (brez okolice) prebivalcev. Poročilo se je 388 parov, rodilo se je 718 otrok, od tega 60 nezakonskih, 6 pa mrtvorojenih. Umrlo je 588 oseb, od tega 328 Mariborčanov ter 327 tujcev. Nasilne smrti je umrlo 67 oseb. Vzroki smrti pa so bile naslednje bolezni: Prirojena življenjska slabost 7, jetika 70 — od tega pa odpade na Mariborčane samo 31 domačinov iz Maribora, ostali so iz drugih krajev, pljučnica 53, davica 12, tifuz 2, steklina 2, bolezni na ranah 37, druge infekcijske bolezni 37, kap 39, organ, srčne napake in bolezni krvnih žil 103, rak 87 (od tega odpade spet na Mariborčane 46 primerov), ostali naravni smrtni primeri 151, smrtno poškodbe po naključju 48, samomor 17, umor in uboj 2, skupaj 655 primerov. So pa v tem številu tudi primeri iz bolnišnice, torej tudi iz drugih krajev. Kakor je iz teh števil razvidno, umirajo Mariborčani še vedno po večini od »naravnih« bolezni. Zanimivo je tudi, da je umrljivost na raku že večja, kakor od jetike. Med žrtvami raka je 32 pripadnikov delavskega stanu, 18 nameštenskega, 15 obrtniškega, 22 pa od ostalih poklicev. Umrljivost od raka pa je večja pri ženskah, kot pri moških, pri ženskah pa spet večja pri poročenih, kakor samskih. Najvišja umrljivost med 60 in 70 letom starosti. — Za jetiko je umrlo, kot rečeno 70 oseb, med temi pa samo 31 iz Maribora. Delavcev je bilo med umrlimi 26, obrtniških uslužbencev 10, nameštencev in državnih uradnikov 15, samostojnih obrtnikov 3, iz drugih poklicev 16.

Za zdravje mesta Maribora skrbi mestni fizikat. Ta je lani razkužil 116 stanovanjskih sob, 13 kuhinj, 23 šolskih sob v skupni prostornosti 18.000 kub. metrov. Razstetičenih je bilo

536 stanovanjskih prostorov. Radi bolezni je bilo kontumiciranih 75 otrok. Proti davici je bilo cepilnih 1915 otrok. Epidemije v lanskem letu ni bilo nobene. Radi pasjega ugriza se je zglasilo pri fizikatu 65 oseb, radi ugriza od mačke 2. Stekli psi so ogrizli 7 oseb ter so se morale podvreči tozadevemu zdravljenju. Zdravljenje se vrši pri zdravstvenem domu v Mariboru. Radi močno razvite tekstilne industrije, slabih plač in nehijskih stanovanj je jetika močno razširjena socialna bolezen. Število smrti otrok od jetike do 16. leta starosti pa je sorazmerno majhno, kar je v veliki meri zasluga dobro urejene šolske zdravniške službe, mlečne kuhinje, dnevnih zavetišč ter ferilnih kolonij. Močno je razširjen v mestu alkoholizem.

Poleg fizikata pa skrbi v Mariboru za zdravje prebivalstva 36 zdravnikov, ki imajo zasebne prakse ter so nastavljeni tudi pri raznih zdravstvenih ustanovah. Med njimi je 11 zobozdravnikov. Dalje imamo v Mariboru 8 moderno urejenih lekarn. Zdravstvene ustanove ne zadostajo več sedanjim potrebam. Predvsem velja to za banovinsko bolnišnico, ki je mnogo premajhna. Državni zdravstveni dom zadostuje s svojimi oddelki potrebam, le postaja za novorojenčke je premajhna ter je nujno potrebna posebna otroška bolnišnica.

Celjske novice

20.000 nakaznic za mesec marec je prejel Mestni prehranjevalni urad za celjsko prebivalstvo. Vse te karte bodo morali spisati, kar bo dalo zopet mnogo dela. Občinstvo naj čim prej odga glave nakaznic za mesec februar, da na podlagi teh dobi nove nakaznice. Vse prebivalstvo opozarjamo, da veljajo karte za mesec februar le za ta mesec in zapadejo, če ostanejo neizrabljene. Uradne ure na Mestnem prehranjevalnem uradu bodo v bodoče za stranke in trgovce le od 8. do 12. ure.

Zdravnik dr. Pintarič zapusti Celje in nastopi s 1. marcem službo pri Vzajemni zavarovalnici v Ljubljani. Priljubljenemu zdravniku želimo na novem službenem mestu mnogo sreče in uspehov!

V zvezi z aretacijo Celjana pri Mežici so v Celju aretirali še nekaj oseb.

Gledališka družina v Celju bo uprizorila v nedeljo, 2. marca, ob 4 popoldne vojno dramo v treh dejanjih »Konec potic«. Dejanje se godi v angleški kaverni pred St. Quentinom v marcu 1918. Predprodaja vstopnic v Mohorjevi knjigarni.

Regulacija Koprivnice na Dobravi bo izvršila občina, ki je že razpisala dobavo materiala. Levo nogo v kolenu si je zlomila v Lipi pri Teharjih Kokilič Marija.

V Bežovju blizu St. Jurja pri Celju je padel 79letni Robič Janez in si zlomil levo roko v kolenu.

V Skornem pri Šmartnem ob Paki je padel v krop triletni sinček železničarskega zvančnika Ajdič Bogomil in se hudo opeknel po hrbtu.

Šop petršilja je po dinarju, isto ceno imajo drugi pridelki za juho. Se vedno je aaprodaj precej repe, velik komad je po 0.50 din, kilogram čebule velja od 2—2.50 din.

Na branjevskih klopčah se rumene veliki kupi pomaranč, ki so od 2 do 3 din. Limone so cenejše in lahko kupiš že 3 limone za 2 din. Večje so po dinarju.

Prodajalke mlečnih izdelkov so prodajale kilogram prvovrstnega čajnega masla po 52 din, drugovrstno maslo po 50 din kg. Kilogram sirka je po 10 din.

Prvovrstna jabolka so po 10—12 din kg, drugovrstna jabolka so cenejša in velja kg od 7—9 din. Kilogram smojev velja od 16—20 din, suhe slive od 12—16 din. Rozine pa prodajajo po bolj osoljeni ceni, kilogram velja namreč 30 din.

Odpretje nemškega kulturnega zavoda v Belgradu

Belgrad, 26. februarja j. Včeraj popoldne so odprli v Belgradu nemški kulturni zavod, katerega bo vodil znani slavist na nemški praški univerzi dr. Gesemann. Svečanosti odprtja se je udeležil tudi knez namestnik Pavle. Od vlade je bil navzočen prosvetni minister dr. Krek, poleg njega pa so bili številni zastopniki prestolniškega kulturnega življenja. Nemški glavni prosvetni minister je zastopal profesor Menzel, ki je prišel v Kolarčevo dvorano, kjer je bila ta slovesnost, v družbi nemškega poslanika von Herrena.

Minister dr. Miha Krek je imel daljši govor, v katerem je očitno kulturne zveze med Nemci in Jugoslavlani. Za njim je govoril odposlanec nemškega prosvetnega ministra prof. Menzel, ki je želel, da bi nemški kulturni zavod poglobil kulturne odnose med obema državama in da bi to kulturno sodelovanje imelo ugodne posledice tudi na političnem polju. Govorila sta potem še prof. Gesemann v srbohrvaščini, prof. dr. Milaković pa v nemščini. Za zaključek sta bili odigrani jugoslovanska in nemška himna, nakar je knez namestnik Pavle s svojim spremstvom zapustil dvorano.

Belgrad, 26. februarja m. Prosvetni minister dr. Miha Krek je na čast visokim nemškim gostom, ki so prišli na včerajšjo otvoritev tukajšnjega nemškega znanstvenega zavoda, priredil slavnostno večerjo v prostorih hotela »Srbski kralji«. Večerja so se udeležili med drugimi tudi trgovinski minister dr. Andres, minister za ljudsko telesno vzgojo Dušan Pantič, gradbeni minister Danilo Vulovič, pomočnik zunanjega ministra Smiljanič ter nemški poslanik v Belgradu von Heeren z vsemi gosti iz Berlina.

OJ TA PREDPUSTNI ČAS!

Celje, 26. februarja.

Letošnji predpust v Celju je bil izredno živahen. Kljub resnim časom smo imeli veselje, kakor vsako drugo leto, plesov in maskerad — teden za tednom, zadnje dni so se celo kar vrstili. Morda bo koga zanimalo izven Celja, kdo poseja pri nas prireditve predpustnega časa: vsi, starci, mladina, obrtniki, delavci, fantje in dekleta, številni, ki so si vsaj pod maskami lahko privoščili malo veselja in se malce osvobodili. Oj, ti predpustni časi! »Kaj hočemo? Tako resno je že na svetu, zato naj bo naše geslo: Le damo ga, dokler ga imamo!« Po občiski na celjskih veselicah lahko sklepamo, da se Celjani tega gesla prav zvesto držijo.

Resni časi, draginja, pomanjkanje itd.! Promet na veselicah, tako denarni, kakor tudi osebni, pa je baje, kar tudi verjamemo, zelo zadovoljiv in celo razveseljiv. Vse je rajalo, vse se veselilo, celo srednješolska mladina je preizkusila svojo elitno sposobnost na pliščih, bodisi na dovoljenih, kjer se lahko človek pokaže javno, bodisi na nedovoljenih, ko se lahko skrje pod masko.

Pa bo še morda koga zanimalo, koliko veselja so povzročili v Celju ti plesi in te prireditve. Le pogledmo celjski karneval! Mask je bilo kar 200, med njimi krasne skupine s dragocenimi maskami in kostumi. Razpisane so bile celo nagrade za tekmovanje mask.

In enoči — zaključek predpustnega časa. V Narodnem domu maskerada Olepševalnega in tujstvom-prometnega društva ... Tekmovanje mask ... krasna darila za najlepše maske ... za najoriginalnejše maske ... sijajna udeležba ... primeren dobiček ... vsepovsodi. In nagrade: kuhinjska oprema, zlat prstan, smuč, ura, obleke, blago za dečve, celotna umivalna garnitura, namizna garnitura iz damasta itd. Izkazalo se so naše znane celjske trdkice in na posebnih lepkih so zablestela njihova imena ... krasna darila.

Oj, ta predpustni čas! Minul je. Post, post, kliče nam na usta »pst, pst!«, pust je končan, post je.

Širite najboljši slovenski popoldnevnik »Slov. dom«

siten, kot človek, ki ni znal izkoristiti lepe prilike.

Prejšnji večer je prilo še dvajset stražnikov, da bi povečali nadzorstvo v mestu. Napravili so zelo dober načrt, da bi prišli begunca. Kljub vsemu je Cashdonu uspelo, da jim je ušel, kot bi bil duh in ne človek.

Če se položaj ne bo izpremenil, se bo moral obrniti policijski komisar na Scotland Yarda in ubogi Bramley bo moral nehati misliti o napredovanju.

Brigadir je zlošten zastokal in vzel svojo kolo. Moral je nekaj pojaniti doktorju Hadonu, in sicer umor g. Princea, ki bo prišel kmalu pred sodišče. Vrh vsega se je moral sestati s policijskim inspektorjem iz Exfielda, a tega se je zelo bal.

Najprej je odšel k doktorju in prisloil svoje kolo k ograji. Služkinja, ki mu je prišla odpirati, je bila vsa prepadena.

»Prišli ste k doktorju, g. brigadir? Ali odbila je komaj 6. ura.«

»Če mislite, da stražnik ne ve, koliko je ura, se zelo motite. Pojdite k doktorju in mu povejte, da mu bom zelo hvaležen, če me prejme za nekaj trenutkov.«

Služkinja je odšla proti svoji volji. Šla je po stopnicah in potrkala na vrata. Ko ni dobila odgovora, je vstopila in videla, da je soba prazna.

Počasi je stopala po stopnicah in obvestila brigadirja, da je doktor že odšel. »Odsel?« je začuden vprašal. »A to še ni čas, da bi že odšel!«

»Doktorji odhajajo od doma ob vsakem času.« je prezirljivo dodala mlada služkinja. »Če niste še tega vedeli, ste že bolj neumni kot jaz!«

(Dalje sledi)

SELDON TRACE:

KORAKI V NOČI

Roman s alikami

»Ponavljam vam, da o tem nimam pojma. Zanesljivo vem, da je polkovnik Datmar ni ukradel. To je nesmiselno. Kaj naj bi njemu ta grozni strup?«

»Tega me ne vprašajte! Nočem biti vpleten v vaše sumljive namene. Nihče ni bil ono jutro tu razen polkovnika Datmarja. Seveda, doktor se pretvarja in ne pripisuje niti najmanjše važnosti temu dogodku, samo da bi zaščitil Marle!«

»Vse bolj in bolj me presenečate! Za božjo voljo, bodite pametnejši!«

»Pametnejši! Preseda mi že brezpoldno čakanje na vaše obljube, nočem, da bi me zanimali s novimi lažmi! Opominjam vas, da bom, če ne spreminite svojega vedenja proti meni, vse javila, kar sem odkrila. Po tem boste imeli priliko za izpoved...«

»Tega se boste storili! Po vsem, kar eva morda pomemila drug drugemu...«

Nastala je tišina, a kmalu jo je prekinil ženski smeh.

»Utihihite, utihihite!« je nervozno siknil možki.

Čez nekaj časa ji je uspelo, da se je obvladala. Nadaljevala sta pogovor, a čisto tih, kot bi slutila, da jima kdo prisluškuje.

Kmalu potem je Hadon slisal, kako se

je odpiralo okno v njegovi ordinaciji sobi. Nato je slisal rahle korake, ki so šli proti njemu. Komaj je ušel se toliko časa, da se je umaknil v temen kot.

Nalabao so se odprla vrata, na pragu pa se je pojavila miss Bugh. Drgetala je od jeze in na njenem nališpanem obrazu so se poznali še sledovi solz. Ugasnila je električno luč v doktorjevi ordinaciji sobi ter šla tipaje po stopnicah in nekaj mrmrala.

Doktor je počakal, da je prišla v svojo sobo, nato pa je šel v ordinacijsko sobo in skrbno zaprl vrata, preden je prižgal luč.

Soba je bila prazna, bilo je na pogled vse v redu, le okno je bilo priprto. Odprl ga je popolnoma in pogledal ven. Na mehki zemlji je opazil sledove možkih čevljev.

Hadon se je zamišljeno vznaval. Ta sled, se mu je zdela nepobiten dokaz za dejstvo — da je strog in licenčni gosposodinja napovedala nekemu človeku nočni sestanek. To je bilo tako smešno, da bi se gotovo smejal, če bi se to dogodilo pod drugimi okolnostmi. Ali, omenjala je dvorano kipov...

Šel je do stopnišča, ko pa ni čul nobenega šuma, je stopil v pisarno po električno žepno svetilko. Spustil se je skozi

okno na stezo. Vrt za hišo je bil ograjen na dveh straneh s plotom na tretji strani pa z živo mejo! Misli si je, da obiskovalec miss Bugh ni mogel preokčiti žive meje, polne trnja. Zato se je podal k plotu na desni strani in posvetil s svetilko preko plotu v sosedni vrt, kjer pa ni našel nobene sledi.

Videl je, da pelje steza vzdolž ograje, na njej je zagledal sveže odtise možkih čevljev.

Hadon je šel za sledom tega človeka. Čeprav je bil le na pol oblečen. K erči je prenehalo deževati in tudi megle ni bila več tako gosta. Preskočil je ograjo in se napotil v sosedni vrt. Bal se je, da ne bi zalajal kak pes, a k erči je bilo vse tiho.

Problem je bil v tem, kako je begunec prišel na cesto, ker je bila Hadonova hiša spadala v blok okrog 10 hiš, ki so se brez presledka vrstile, do prve vršne ulice. Ni si mogel misliti, da bi kar 10 ograj preskočil in ne bi pri tem prebudi nobenega stanovalca ali razdražil psa.

Hadon se je spomnil, da je tretja hiša prazna. Po tem takim je prijatelj miss Bughove šel v to hišo in ob ugodnem trenutku stopil iz nje na ulico.

Da bi se o tem prepričal, je tudi doktor preskočil dve ograji. Ko je prišel na zapuščen vrt, je najprej poizkusil priti skozi steklena vrata naravnost v salon. Ker so bila ta vrata zaklenjena, je poizkusil pri drugih, a tudi ta so bila dobro zaklenjena. Nato je gledal po oknih, pa so bila tudi ta zaprta.

Hadon se je namršil. Odločil se je, da bo prišel v hišo za vsako ceno. Moral se je

prepričati, kdo je ta skrivnostni obiskovalec.

Prétisnil je z rameni ob steklena vrata. Posrečilo se mu je, da se je utrla okno v vratih z zelo malim treskom. Skozi to odprtino je segel z roko, odklenil vrata in vstopil.

Takoj je občutil, da ni več sam. Povsod po sobi je svetil in nato šel po prstih v sosedno sobo. Ugasnil je svetilko, obetal in napeto poslušal in čakal na najmanjši šum, ki bi izdal to drugo osebo.

Vladala je popolna tišina, ojuščati se je in osveštil to malo sobo. Zopet nič.

Opazoval je vrata, ki peljejo na ulico: bila so zaklenjena z žabico. Pregledal je še eno sobo, nato se je podal po stopnicah.

Tudi v prvem nadstropju ni ničesar odkril, čeprav je pregledal vse sobe. Ostala mu je le še kopalnica. Namenil je se proti njej, tedaj pa je zaslišal neki šum v prišči. Ugasnil je svetilko in se vrnil po isti poti. Prišluškoval je. Nekdo je prav previdno šel preko predsobe do glavnih vrat. Nato se je skisalo, kako je snel žabico z vrat.

V trenutku, ko so se vrata zaprla, je Hadon etekel naprej in se udaril na čelo ob ograjo.

Zaslišalo se je brešejanje lesa. Hadon se je v obupu prijel za trho ograjo. Čutil je, kako pod njegovim bremenom polagoma popuša. Z močnim treskom se je zrušil na parket in predsojbu pod stopniščem.

XV. POGLAVJE

Inspektorjeva misel.

Čeprav se je komaj evitalo, je že bil brigadir Bramley na nogah. Bil je mračen,

Od tu in tam

Zasedanje jugoslovansko bolgarskih mešanih trgovskih zbornic se je zaključilo v ponedeljek z resolucijo, ki je bila soglasno sprejeta. Ta spomenica pravi, da bi bilo še naprej potrebno izvajati trgovinsko izmenjavo med obema državama po kliringu, le za tiste predmete, ki jih je težko izvoziti v tujino, naj bi se uvedel način privatnih kompenzacij. Glede izvoza kmetijskih pridelkov naj bi se uvedel način vzporeditve zlasti v predmetih, glede katerih imata obe državi enako razmerje do tujine. Povečala naj bi se izmenjava odvisnih surovin in polfabrikatov, posebno pa naj bi se povečal tujski promet med obema državama.

V Belgradu se že nekaj dni mudi delegacija nemškega gospodarskega ministrstva, ki bi rada dosegla, da bi naša država pospešila nekatere dobave, do katerih je obvezana po določilih trgovinske pogodbe. Obenem urejajo nemški delegati tehnične okoliščine za izvršitev naših dobav. Pogajanja z Italijo pa se bodo začela v ponedeljek. Konec tega tedna bo v Rim odpotovala naša delegacija, katero bo vodil pomočnik trgovskega ministra dr. Sava Obradović.

Svoj poseben paviljon si bo postavila na belgrajskem sejmišču Južna Srbija. Paviljon bodo še letos zgradili, da bi se mogla Južna Srbija predstaviti s čim popolnejšo razstavo vsega svojega naravnega bogastva in z vsemi pridelki, ki jih javnost še premalo pozna. Zraven bi bile tudi stalne razstave narodnega blaga ter propaganda za obisk južnosrbijanskih krajev. K pokritju stroškov za gradnjo paviljona bodo prispevale vse gospodar. organizacije, banovina in večje občine.

Tudi na Hrvaškem primanjkuje učiteljev kakor v ostalih delih države. Kakor je bil že za ministrovanja pokojnega dr. Antona Korošca izdana uredba, s katero se je skrajšala učna doba na učiteljskih in so učenci petega letnika polagali maturo že sredi januarja, obenem pa so bili maturanti gimnazij sprejeti v peti letnik učiteljskega, tako je sedaj tudi hrvaški ban izdal posebno uredbu v tem smislu. Po njegovi uredbi bodo polagali, dokler traja pomanjkanje učiteljev, učiteljski maturi že v četrtem letniku, obenem pa bodo v peti letnik učiteljskega sprejemali tudi gimnazijske abituriente.

S spremembami uradniškega zakona se bavi vlada. S tem v zvezi je več uradniških organizacij predlagalo svoje predloge in obiskalo tudi pravosodnega ministra. Toda če bi se vlada ravnala po mnenjih in predlogih posameznih uradniških organizacij, bi s spremembami v korist teh organizacij naredila krivico ostalemu uradništvu. Zavaljo tega preučujejo sedaj uradniški zakon v celoti in sicer pravijo, da je desetletna veljava uradniškega zakona dala dovolj priložnosti, da se je uvidelo, kje in katere so trdote zakona in kje so se dogajale največje krivice. Iz tega namena je pravosodno ministrstvo ustanovilo posebno komisijo, ki bo preučila celotno vprašanje in bo potem predložila ministru predlog za izmenjavo in dopolnitev uradniškega zakona.

Zetska banovina je najela 45 milijonov dinarjev posojila, s katerim bo skušala izvesti večja javna dela in storiti najnujnejše za povzdigo šolstva, kmetijstva in živinoreje. Porabila bo deset in pol milijona dinarjev za povzdigo kmetijstva, živinoreje in živnozdravniške službe, deset milijonov za prosveto in gradnjo 100 novih šolskih poslopij, 13 milijonov dinarjev za napeljava številnih vodovodov, ostalo pa za pospeševanje trgovine, obrti in turizma. Novi proračun znaša v celoti dobrih 52 milijonov dinarjev.

V Belgradu se je nekaj dni mudila skupina bosanskih in hercegovskih književnikov in gledaliških igralcev. Sprejeti so bili nad vse prišerno in prav tako tudi pogoščeni. Njim na čast so belgrajska kulturna društva in ustanove priredile več prireditev, na katerih so vsi govorniki poudarjali nerazdružno povezanost Bosne in Hercegovine s srbskim narodom. Verjetno je, da vse to govorjenje ne bo povzelo hrvaškimi krogi, ki prištevajo k hrvaškemu narodu del bosanskega in hercegovskega prebivalstva in zmerom radi poudarjajo, da vprašanje ozemeljske razmejitve med hrvaško banovino in bodočo srbsko banovino še ni končnojavno rešeno.

Judovskega rentnika Haima Saloma iz Bjeline so ujeli, da je skrivaj različno manufakturno blago z namenom, da bi pozeje z njim delal dobičke. Može je bil nakupil, čeprav ni trgovec, več blaga po nizkih cenah, potem ga skril na svojem podstrešju, vohod pa dal zazidati. Toda oblastem je njegova spekulacija prišla na uho in so na redile preiskavo. Res so našli blago, nakar je okrajno glavarstvo Juda kaznovalo z mesecem dni zapora in 3000 din denarne kazni, povrh pa še s trimesečnim prisilnim bivanjem v neki črnogorski vasi. Obenem so ga prijavi tudi sodišču v nadaljnji postopek.

Sava in Donava sta v Belgradu že preplavili nekatere mestne ulice, ki leže v neposredni bližini obrežja. Zaenkrat kaže, da bo voda še narasla in da bo še več ulic preplavljenih. Mnogo huje pa je v Vojvodini. Tam je voda preplavila že okrog 100.000 juter zemlje, čeprav se Donava, Drava in Tisa še niso izlile iz strug. Vso poplavo so povzročile podzemne vode, ki se niso mogle odteči zaradi stalne moče in prenatrženosti zemlje z vodo. Če bi bila kanalizacija izpeljana bolj na gosto, bi bila nesreča mnogo manjša. Vodne zadruge so sklenile najeti večje posojilo, ki bi znašalo okrog 100 milijonov, po možnosti dolgoročno in brezobrestno. S tem denarjem bi izvedle podtalno kanalizacijo in napeljale večje odvodne kanale, da bi se v bodoče razdejanje podtalnih voda, ki so porušile že več sto hiš, preprečilo. Tudi nekatere srbske reke stalno narasajo. Posebno v Mačvi se boje, da ne bi Drina in Sava spet preplavljale to rodovitno zemljo.

Najmanjše mesečne plače je za pomožno osebo določil ban donavske banovine po posvetu z nameštenskim in delodajalskim organizacijami. Tako je na primer za Novi Sad določeno, da dobe trgovski pomočniki najmanjšo plačo 1250 din, pomočniki iz drugih večjih krajev pa 100 din manj. Za višje pomožne osebe je določena v Novem Sadu najnižja plača s 1500 din, v drugih večjih krajih banovine pa s 1300 din. V podeželju pa veljajo za nevalificirane osebe kot najnižje plače določila uredb o minimalnih mezdah. Obenem je bila dodana določba, da se plače, ki so bile že sedaj večje od na novo določene, ne smejo znižati.

Zaradi ljubavnega pisma je hoteli iti v smrt 15 letna gimnazijka Radmila Milosavljević iz Požarevca. Dekle je nekega dne napisalo ljubavno pismo nekemu svojemu šolskemu tovarišu. Toda pismo je prišlo v nepravne roke in zanj so izvedeli tudi njeni starši. Oče je takoj pisal njeni gospodinj, naj deklo pobere svoje stvari in se odseli domov, kajti v šolo je niso poslali zato, da bi se urila v pisanju zaljubljenih pisem. Dekle pa si je to naročilo vzelo hudo k sren. Nekaj dni je taval po mestu, potem pa je kupilo kameno sode in jo pred vrati svojega stanovanja izpililo. Nezvesto in v hudih mukah so jo prenesli v bolnišnico.

Zahteve rudarjev TPD pred banskim razsodiščem

Ljubljana, 26. februarja.

Dne 20. februarja je bilo poravnalo postopanje v sporu med delavstvom in TPD zaradi trdovratnega odklanjanja vseh delavskih zahtev po zastopniških družbe brezuspešno končano.

Dne 15. januarja delavske strokovne organizacije niso hotele pristati na nezadostne ponudbe TPD, ki niti niso odgovarjale uradno ugotovljenemu porastu draginje, kaj šele dejanskim potrebam. TPD je nato uveljavila nove mezdne pogoje z navadnim razglasom. Nato so strokovne organizacije zahtevale po zakoniti poti poravnalo razpravo, kjer naj bi se rešile naslednje pereče točke:

1. Glede določitve pravičnega, dejanskega porastu draginje odgovarjajočega procenta povišanja plač in akordov;

2. Glede določitve onih kategorijskih mezd, ki naj služijo tako sedaj, kakor tudi v bodoče kot osnova, od katere naj se odmerjajo draginjski poviški;

3. Glede dneva, s katerim naj stopi v veljavo novi draginjski povišek, ki bazira na porastu draginje v mesecu novembru in decembru 1940, odnosno nadomestila izpadka na povišanih prejemkih s posebnim nabavnim prispevkom;

4. Glede priznanja 50% poviška za nadurno delo nočnih čuvajev;

5. Glede v letu 1939 odpuščenih rudarjev, za katere se predlaga ponovna zaposlitev.

Strokovne organizacije ugotavljajo, da so se omejele samo na one točke, ki so zajete v okvir obsejoče kolektivne pogodbe.

Porast draginje se je začel z vojno v septembru 1939 ter so dobili akordanti, če računamo povprečen akord pred septembrom 1939 s 40 din, do konca januarja 1941 premalo 1517 din 30 p, če pa računamo povprečen akord s 50 din, premalo 1897 dinarjev. Če zdaj vzamemo 4000 akordantov, potem

njihova dosedanja izguba znaša pri akordu 40 din 6.068.000 din, pri akordu 50 din pa 7.588.000 din. Draginja je porasla za 54,7%, akordanti pa so dobili samo 44% ter še te vselej naknadno, kar predstavlja za delavstvo izgubo 6 do 7 in pol milijona dinarjev, za družbo pa seveda ravno tolikšno obogatitev!

Zguba delavca prve kategorije z gosposko dnevno znaša 1596,43 din, delavca druge kategorije mesečno 1003,04 din. Pri ostalih kategorijah je podobno.

Vse zahteve po novih kategorijskih mezdah, ki bi odgovarjale draginji, je TPD odklonila. Izjavila je, da po njenem mnenju sploh ni spora ter so delavci prešli vse, kolikor izkazuje indeks porasta draginje. Glede odpuščenih delavcev pa je rekla, da ji je po obstoječih zakonih na prosto dano, koga zaposli in koga odkloni.

Prav tako je potekla tudi druga poravnalna razprava.

Delavska delegacija je dokazala TPD, da bi z vsaj malo dobre volje lahko ugodila pravičnim zahtevam delavstva, saj ima sto in stomilijonsko premoženje ter ogromne rezervne sklade. Pa ni nič pomagalo. Gospodje pri TPD so ostali zadovoljni s svojimi krasnimi dividendami, trdovratno pa so odklonili upravičene delavske zahteve, zato je tudi druga poravnalna razprava propadla.

Računi delavskih organizacij, Zveze združenih delavcev, Narodne strokovne zveze in Jugoslovanske strokovne zveze, so čisti, dokazno gradivo neizpodbitno ter so zveze z zaupanjem prepustile odločitvi razsodišču državnega uradnika, ki ga bo imenovala kraljeva banska uprava. Vse tri pa pozivajo rudarje, naj delo vestno opravljajo naprej, naj so mirni in gledajo z zaupanjem v bodočnost, ki mora prinesiti tudi rudarjem TPD izpolnitev upravičenih zahtev.

Prisluhnimo še glasu našega okoliškega kmeta!

Celje, 25. febr.

Kaj naj sadimo? — Z velikim zanimanjem sledimo predavanjem, ki jih prireja društvo Mali gospodar v Celju in s pravim veseljem smo brali zadnjič, kaka predavanja še bodo sledila. Vse je prav in lepo, le tega ne obeta nobeno predavanje, da bi nam tudi povedalo, kaj naj sadimo in sejem. Seveda za tiste mestne vrtnice, stisnjene med hiše in lepo ograjene, za tiste bo polno nasvetov: malo solatice, pa beluše, pa čebulka, ... in ob robu cvetličke, vse lepo pognojeno in lepo zavarovano... Pa mi, ki smo tudi le mali gospodarji po hribovitih terenu po Miklavškem hribu in Anskem vrhu, po Košnici in za Gradom, tudi mi bi radi vedeli, kaj naj sadimo, da bomo imeli kaj haska od svojega dela... Sadimo večno na isto zemljo krompir in samo krompir, pa če nam stokrat priporočate, da moramo sadeže menjavati, ker se zemlja izrodi... Da, izrodi se, to vidimo, ko imamo vedno manj pridelka... Zato vas prosimo, da nam svetujete, kako naj menjujemo, kaj naj zasadiamo na svoje gredice, ki so iztrgane gozdu in se še drže na skalovju v vedni nevarnosti, da jih izpere dež in odnese voda... Ne moremo orati, marveč moramo vse prekopati z motiko, tako da je naše delo pač znatno težje

Za ureditev gmojnega položaja nameščencev in upokoencev

Ljubljana, 26. februarja.

Spodaj navedene organizacije so poslale predsedniku vlade, podpredsedniku vlade, ministru finance in banu dravske banovine skupno spomenico, ki se glasi:

Podpisane organizacije smo v številnih spomenicah in predstavah opozarjale na obupen položaj, v katerega so zašli javni uslužbenec in upokoenci in njihove družine zaradi ogromnega dviga cen prav vsem življenjskim potrebščinam. V vsaki od teh predstav smo poudarili neodoljivost pomoči, ki bo uspešna le tedaj, če bo naše delo nagajeno v razmerju s tržnimi cenami, tako da bodo naši osebni, kakor skupni družinski prejemki predstavliali resničen eksistenčni minimum. V poslednjem času smo naslovili na vas zopet dve predstavi, prvo dne 14. oktobra 1940, drugo letos dne 27. januarja. V obeh so podrobneje prikazane naše utemeljene zahteve, zato jih danes ne ponavljamo. Opozarjamo le, da se je v mesecu januarju tega leta po ugotovitvah Narodne banke zopet dvignil življenjski indeks in je bil ob koncu tega meseca za 53,3% večji kakor ob začetku evropske vojne. — V dravski banovini se je indeks povečal še bolj.

Z ozirom na to, da vse naše dosedanje stremjenje, vse naše spomenice in predstave niso prinesle uspeha, se danes ponovno obračamo na vas v polnem pričakovanju, da bomo našli razumevanje za čim hitrejšo in uspešno ureditev našega položaja.

Po vestih, ki so jih prinesli dnevni listi, pravila vlada uredb, po kateri bi se za državne uslužbenec in upokoence uvedla posebna aprovizacija. S podporo, ki bi jo dajala država, naj bi jim bila omogočena v nabavnih in drugih zadevah nabava življenjskih potrebščin za nižjo ceno. Ker uredba še ni izšla, nam je nemogoče zavzeti od tega in takega reševanja našega gmojnega vprašanja določeno stališče. Kljub temu pa izražamo dvom, da bi mogle te aprovizacije urediti naš gmojni položaj. Za resnično ureditev obstojata po našem globokem prepričanju samo dve možnosti: ali znižanje cen vsem industrijskim in kmetijskim proizvodom ali pa zvišanje naših prejemkov na višino, ki bo ustrezala naraslim cenam. Da bi bila rešitev trajna, bi bilo v bodoče naše prejemke avtomatično mesečno uravnati v razmerju s cenami po indeksu Narodne banke.

Iste dne so organizacije poslale skupni predstavi tudi kr. namestnikom g. Peroviču in Stančiču. Predstavki se glasila:

Ogromno narasle cene vsem, tudi najneobhodnejšim življenjskim potrebščinam so spravile vse javne uslužbenec in upokoence in njih družine v naravnost obupen položaj. Življenjski indeks se je po ugotovitvah Narodne banke dvignil od septembra 1939 do januarja 1941 za 53,3%. Neobhodno so potrebni takojšnji ukrepi, s katerimi naj se naši osebni in družinski prejemki dvignejo na višino, ki bo sorazmerno naraslim cenam predstavljala resnični eksistenčni minimum za nas in naše družine. Organizacija posebne aprovizacije za državne uslužbenec in upokoence, kot jo namerava uvesti s posebno uredb kraljevska vlada, našega položaja ne bo mogla rešiti.

V naši veliki stiski se obračamo na vas, gospod kraljevski namestnik, s prošnjo, da nas podprete v naših upravičenih zahtevah in pripomorete s svo-

jo kmetovo na polju. In uspehi: vse pridelke nam uničijo zajci in srne... Komaj pogleda drobna bilka iz zemlje, že jo obgloda zajček ali odšepne srnica... Kaj bi bilo lani fižola po tem hribovju, da bi sedaj ne poznali pomanjkanja, ki bi mogli imeti sploh fižol. Za vsak kol se bi morali pripraviti na tožiti, da bi imeli po tolikih poteh in sitnostih za odškodnino pravo — miloščino. Raje smo opustili že vsako setev... Dosej smo imeli krompir. Kakor pa se je lani izkazalo, tudi krompir ne rodi vedno na isti zemlji, drugega takega sadeža pa ne poznamo, ki bi ga pustila zajec in srna v miru... Prosimo vas, svetujte nam... Kar neverjetno je, da je kaj takega na svetu mogoče: vsa Evropa se trese pred gladom, ki ji grozi, povsod se uradno zahteva, da mora biti plodonosno zasajen sleherni kosček rodovitne zemlje, mi pa bi si radi sami oskrbeli svojo hrano, mi bi radi sami v trudu s svojimi rokami obdelali zemljo, pa je ne moremo in ne smemo, da se ne zamerimo lovskemu zakonu... Kaj drevese je zopet ogloidal zajec, kako bo zgedalo v spomladi po mladim vinogradi... na to niti zmisliš ne smemo. Pa morajo biti ves čas priklenjeni zaradi kontumace, pa tudi sicer se že skoraj oglašati ne smejo, če vidijo zajca ali srno, češ, sredi gozda preganjajo plemenito žival...

jim vplivom k čim prejšnji ureditvi našega položaja.

Obe spomenici je podpisalo 26 organizacij državnih nameščencev in upokoencev.

Graničarske tekme v Mojstrani

Dne 24. februarja so bile v Mojstrani, kjer so se zbrali graničarji iz vseh odsekov države in kamor je dospel tudi poveljnik vseh graničarjev general Kovačević, tekme v teku na 18 km. Rezultati so bili naslednji:

Prvi trije plasirani v tem tekmovalstvu so bili: 1. Removič s časom 1:50.16, 2. Vukašinovič s časom 1:50.58, 3. Sireta z 1:52.53 id.

Dne 25. t. m. so bile štafetne tekme na 4 krat 12,5 km. Doseženi so bili naslednji rezultati: 1. Stafeta IV. odseka (podnadrednik Gačič ter graničarji Dragovič, Djordjevič, Blagojevič) 4:17.37. 2. Stafeta II. odseka (poročnik Lalič ter graničarji Govedarica, Glišovič, Drmač) 4:21.04. 3. Stafeta III. odseka 5:03.35.

Najboljši čas dneva je dosegel Glišovič iz drugega odseka.

Na sporedu je še patrolni tek in alpski disciplini.

Vozne olajšave za Planico. Za prireditev v Planici vlada seveda razumljivo zanimanje. Proti prejšnjim letom pa obstoja v voznih olajšavah bistvena razlika, ker po novih predpisih ni odobren splošen popust za vsakega potnika, temveč imajo potniki — razen znižane nedeljske povratne vozovnice pravico na posebne popuste le takrat, kadar potujejo v skupinah. Odpravo skupin izvrši v Ljubljani, Kranju, Celju, Mariboru in Ptuj po stalna pisarna »Putnik«, v ostalih krajih pa postajna blagajna. V vsakem slučaju je prijavitelji skupine že prejnjani dan. Prednje ugodnosti, ki dovoljujejo skupinam od 8 do 29 oseb popust 33%, večjim pa popust 50% od normalnega.

Pod Konjiško goro v režimu krušnih kart

Slov. Konjice, 25. februarja.

Tudi pri nas je ta mesec zavladal grenak režim krušnih kart. Mladi ljudje, ki niso skušali težav svetovne vojne, pač ne vedo, kako drago cen je kos kruha, ki ga je oblast pripravila ljudem v letih pomanjkanja in kako hudo je tedaj, ako ga sploh zmanjka. Zato krušnih kart niso vzeli resno kot mnogi ostali, ampak padajo iz njihovih ust na račun teh pogostokrat šale. Starejši pa so drugačnega mnenja in razumejo izjemni čas, ki prinaša racionaliranje in delitev kart. Mnogi tožijo, češ, »dvakrat sem že doživel, da se mi vsakdanji kruh skopo odmerja, tretjič pa ne bom.«

Ni veliko število onih ljudi v konjiškem okraju, ki niso ali pa ki ne bodo šli po nakaznice. Okraj je namreč razdrobljen na manjša gospodarstva, velikih kmetov in veleposesnikov ni tako veliko število. Poleg tega pa je dolga vrsta malih ljudi, delavcev, kočarjev in drugih negruntarjev, ki že prvi pridejo v poštev za nakaznice. Doma nimajo nikakršnih zalog, ker ali niso pridelali, ali pa so že v jeseni in decembru zimo spravili. Ti kruha in moke potrebujejo po se izja-

Vremensko poročilo

Kraj	Barometer- sko stanje	temperatura v °C	Relativna vlažnost	Oblačnost v %	Veter (smer, jakost)	Pada- vine m/m	Vrsta
Ljubljana	760,0	5,0	-0,5	86	10	E ₁	—
Maribor	—	—	—	—	—	—	—
Zagreb	750,6	7,0	1,0	90	10	0	—
Belgrad	748,7	5,0	2,0	90	5	NE ₂	1,0 dež
Sarajevo	750,4	9,0	1,0	90	10	0	3,0 dež
Vis	750,1	8,0	4,0	90	10	NW ₂	—
Split	748,6	12,0	6,0	70	8	NNW ₂	—
Kumbar	745,3	12,0	7,0	90	6	0	24,0 dež
Žirje	753,5	7,0	5,0	80	8	0	—
Dubrovnik	747,1	14,0	7,0	80	7	NE ₂	20,0 dež

Vremenska napoved: Delno oblačno in zmerom hladno vreme. Najnižja temperatura na letališču je -2,6 stopinj Celzija.

Koledar

Danes, sredo, 26. februarja: Pepelnica.

Cetrtek, 27. februarja: Gabrijel.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: dr. Piccoli, Tyrševa c. 6; mr. Hočevar, Celovška c. 62; mr. Garbus, Moste-Zaloška cesta 47.

Banovinski inštitut za raziskavanje in zdravljenje novotvorb v Ljubljani ima novo telefonsko številko 82-72.

Podružnica SVD Šiška, V četrtek, dne 27. t. m. ob pol osmih zvečer predava g. Demšar o obrezovanju rodnega lesa na sadnem drevju v ljudski šoli v Spodnji Šiški.

Ljudska univerza, Kongresni trg, mala dvorana Filharmonije. Danes bo ob 20 predaval bibliotekar Francoskega inštituta g. Mirko Honorlein o novih dognanjih o življenju primitivnih ljudstev. — Vstopnine ni.

Združenje diplomiranih tehnikov — sekcija Ljubljana obvešča svoje članstvo, da bo 17. redni občni zbor v četrtek, dne 27. februarja 1941, ob pol 20 v salonu restavracije pri »Šestici« na Tyrševi cesti 6. Ker bo zaradi preosnove združenja občni zbor nadvse važen, vabimo vse člane kakor tudi ostale dipl. tehnike, da se ga zanesljivo udeležijo. Odbor.

Gledališče mladih bo uprizorilo v soboto, dne 1. marca ob 8 zvečer komedijo švicarskega pisatelja P. Carrauxa »Gospodar teme«. Mlada igralca Suši Rajner, ki je delo prevedla v slovenščino, bo kralovala glavno žensko vlogo. Tudi drugi igralci bodo rešili svoje vloge v eplošno zadovoljivo glodalcev. Režiser Sintič Zvonimir je delo skrbno pripravil, Scagnetti France pa je poskrbel za novo scenerijo. Predstava bo v franciškanski dvorani.

Ljubljansko gledališče

Drama. — Začetek ob 20.

Sreda, 26. febr.: »Zaprta vrata«. Red Sreda.

Cetrtek, 27. febr.: »Othello«. Red Cetrtek.

Petek, 28. febr.: »Romeo in Julija«. Dijaska predstava. Izven. Globoko znižane cene od 14 din navzdol.

Sobota, 1. marca: »Protekcija«. Red A.

Opera. — Začetek ob 20.

Sreda, 26. febr.: »Hlapec Jernej«. Red B.

Cetrtek, 27. febr.: Zaprt.

Petek, 28. febr.: Zaprt.

Sobota, 1. marca: »Carmen«. Izven. — Gostovanje altistke Elze Karlovice.

Mariborsko gledališče

Sreda, 26. februarja, zaprt.

Cetrtek, 27. februarja, ob 20: »Caričine Anazkonke«. Red C.

Pritožbe celjskih trgovcev nad dobavo moke

Celje, 24. februarja.

Ker se je v teku enega meseca že dvakrat pripetilo, da je nastal zastoj v dobavi moke, se celjski trgovci upravičeno sprašujejo, kje so vzroki teh nerednosti. Kljub temu, da Mestni prehranjevalni urad dodeljuje trgovcem odgovarjajočo količino moke, trgovci moke ne prejmejo takoj.

V mlinu, v katerem se melje pšenica za naše mesto, pride čisto do zastoja. Ugotovili bi bilo treba, ali so vzroki tehničnega značaja ali v organizaciji mlina samega. Znano je, da kapaciteta mlina daleko ne zmore pokriti potreb prebivalstva za tolikšno ozemlje, kakor mu je sedaj dodeljeno. Zato je neobhodno potrebno, da se stori vse, da bo mleto pšenice in dobava moke za mesto zagotovljena.

V mestu se govori tudi o higienskih razmerah v tem mlinu. Teh govorice mnogi ne jemljejo resno, vendar želimo, da bi vodstvo mlina že iz lastne uvidenosti nekaj storilo, da bi govorice ponehale.

ne vozne cene, bodo izkoristili predvsem potniki, ki bodo obiskali Planico med tednom. Za obisk Planice v nedeljo, dne 2. marca pripravljajo »Putnik« v Ljubljani poseben vlak, ki bo odpeljal iz Ljubljane ob 5.40, iz Rateče-Planice pa ob 16.58. Ko bodo razprodani vsi sedeži, bo razpisan nov poseben vlak. Uporaba posebnih vlakov je zelo priporočljiva, ker bodo redni vlaki prenatrpani obistva iz vmesnih postaj ob progi. Ker je v sedanjih časih preskrba dovoljnega števila železniških vagonov zelo težka, se priporoča vsem zainteresiranim za prireditev, da se prijavijo pravčasno že med tednom.

vili takoj ob pričetku sezone za racionalnira živila, za njimi pa so prišli posestniki, ki iz raznih vzrokov potrebujejo moko. Seveda je med temi dokaj onih, kateri so zamočali gotove količine žita, ki ga hranijo doma.

Zelo so prizadeti revni ljudje, ki si na noben način ne morejo v tej stiski pomagati. Živila bi kupili, pa denarja nimajo. Na njihovih domovih vlada skrb in beda, ki postaja od dne do dne večja. Posebno škoduje to mladini, odrasli si že ne nekako premagajo. Njim torej tudi nakaznice ne koristijo. Zato bi bilo najpravišnje razpisati javna dela in pripraviti potrebni živež, da ga ljudje z delom odkupijo.

Ne dvomimo, da ima tudi pri nas marsikdo skrite zaloge. Ti se navidezno delajo uboge. Vprašamo jih, kako morejo brezbržno gledati ljudi, ki zaradi pomanjkanja skoro omedlevalajo? Vsekakor pa bo naša oblast našla za to tudi zdravila in radovedni smo, kakšni izgovori in zagovori se bodo slišali.

Revež in mali človek v konjiškem okraju je prepričan, da ne bo prikrajšan tudi v teh časih ter z zaupanjem apelira na oblast, da mu pomaga.

Izkoristite vrtove do skrajnosti!

Iz zanimivega predavanja »Malega gospodarja« o gnojenju vrtov

Pomlad bo v kratkem tu, saj se pojavljajo že nekateri njeni znaki. Treba bo pogledati tudi na vrt, da ga prebujajoča se pomlad ne prehitita in ne najde primerno pripravljene. Na to so začeli našega meščana in tudi podeželana opozarjati razni kmetijski strokovnjaki v svojih predavanjih. Tako je med drugim »Mali gospodar« iz Celja začel s prirejanjem važnih gospodarskih predavanj, ki se jih udeležuje lepo število poslušalcev, kar samo dokazuje, kako potrebna so takšna predavanja o vrtnarstvu, posebno še v sedanjih težkih časih, ko mora vsak posameznik gledati na to, da oskrbi svoji družini najpotrebnejša živila, med katere spada brez dvoma tudi zelenjava. O pomenu intenzivnega vrtnarstva je zadnjič govoril v Celju prof. Bitenc, o umnem gnojenju vrtov pa je razpravljal na istem večeru kmetijski referent g. Zupan. Jedro njegovih izjavij je bilo: vrtove je treba izkoristiti do skrajnosti, saj vsak gospodar vidi, koliko mora izdati za zelenjavo na trgu, če je nima doma, oziroma če mu njegov vrt ne donaja dovolj. Zlasti je važno, da gospodar ve, kako, kdaj in s kakšnimi gnojili je treba gnojiti vrtove, da se doseže čim večji uspeh.

»Kakršna setev, takšna žetev«

Če hočemo, da nam bodo rastline na vrtu dobro uspevale, moramo tudi vedeti, kako rastline žive in katere hranilne snovi potrebujejo. Če seme mora biti zdravo, kleno in dobro razvito. »Kakršna setev, takšna žetev«, velja tudi za vrt. Seme potrebuje za svojo rast zraka in toplote. Nekaj hrane ima samo, potem pa se mu mora hrana dovajati. V sebi ima vsako seme najpotrebnejše hranilne snovi, to so škrob, toliko in beljakovine. Listi rastlin so prava kemična tovarna, ki presnavlja snov, katero rastline dobe iz zraka (ogljikov dvokis) in iz zemlje. Če rastlini ne nudita zraka in zemlje, to ji moramo dati mi sami z gnojenjem. Rastline rabijo za svojo rast predvsem vodik kisik, dušik, ogljikov dvokis, fosfor, klor, železo, žveplo itd. Druga hrana je v zemlji, raztopljena v vodi.

Bakterije — brezplačni delavci

Zelo važno je tudi, da ima zemlja svoj počitek. Zemlja se utruja in zato potem ne da tega, kar bi morala in mogla dati. Vrt je treba zato vsako jesen globoko prekopati. Na vrtu imamo tudi brezplačne delavce, to so bakterije, ki so v vsaki zemlji. Te bakterije imajo namen, da presnavljajo hrano, da razkrajajo živalske in rastlinske telesce. Presnavlja jih tudi kisik, ogljikov dvokis in voda. Bakterije so zračne in brezračne. Zračne živijo 20 do 50 cm globoko v zemlji, nižje je zemlja mrtva. Te bakterije se imenujejo nitrifikacijske bakterije. Brezračne bakterije so pa na zemlji samo v napotje. Končno so še bakterije plesnivke, ki se nahajajo v gnoju.

Pri gnojenju vrta je treba

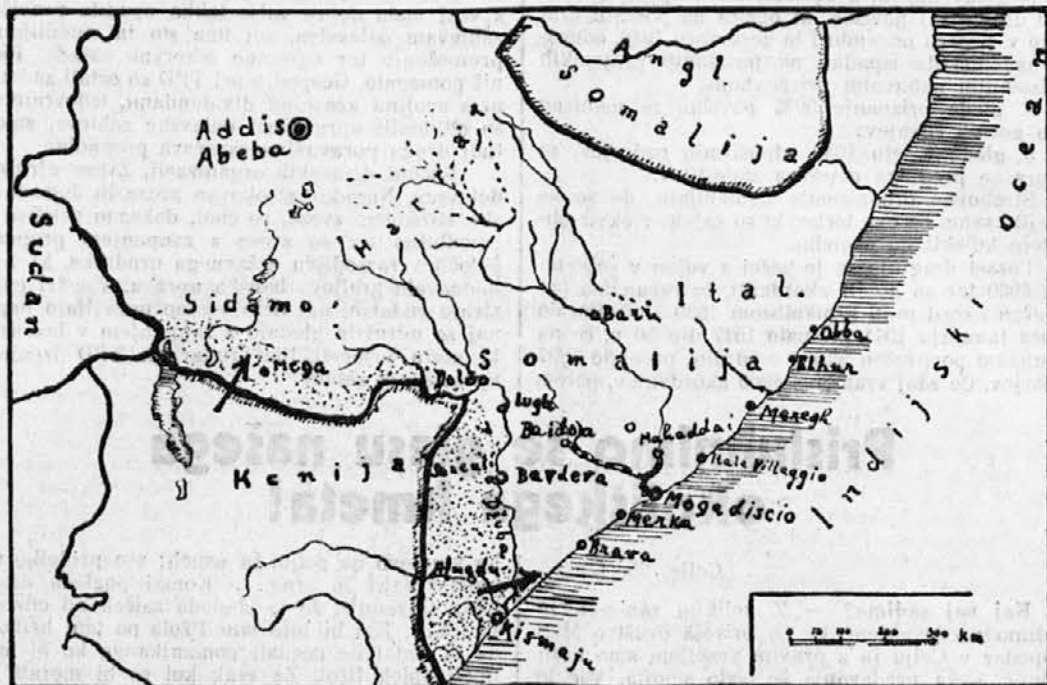
razdeliti vrt na tri dele

V prvem delu sadimo rastline, ki potrebujejo veliko gnojila, to so kapusnice, zelje, špinaca, kolerabe itd. Najboljši je hlevski ali univerzalni gnoj, ker ima v sebi vse snovi, ki jih rastline potrebujejo. Dober pa je hlevski gnoj samo tedaj, če je dobro pripravljen in vlažen. Najboljši gnoj daje slama, ki najbolj vpija sečnico. Dober je tudi gnoj od rešja in vijolice, slab gnoj pa dajeja žaganje in smrečje. Gnoj, ki ni razpadel in zato rahel, ni dober. Zelo dober je tudi konjski gnoj, zlasti za gnojake, je pa za samo uporabo na splošno prevroč. Za celjsko okolico, kjer je zemlja povečini težka, ilovnata, je konjski gnoj zelo dober. Najboljše pa je, če je konjski gnoj nekoliko pomešan z govejim. Prav posebno dober pa je kokoški in zajčji gnoj. Za gnojenje se tudi uporablja gnojnice, ki jo je pa vedno treba razredčiti. S stranišnico se mora gnojiti samo pozimi in zgodaj spomladi (jesenj). Važno gnojilo je nadalje kompost, ki se hitro razkaja, če ga potrosimo s tako imenovanim neoljenim apnenim duškom. Za kompost si izberemo tako zemljo, da ne gre voda vanjo, če pa take zemlje nimamo, podložimo lepenko. Kompost pridobivamo iz cestnega blata, plevla, odpadkov zelenjavi, raznih smeti in odpadkov, bukovke pepela; od raznih vrst pepela je dober le bukov, ki vsebuje nad 6% kalija. Pepel premoaga je zanič, rahla pa zemljo. Te snovi nalozimo 30 cm na debelo in stlačimo. Kompost naj bo 150 cm širok, dolžina kupa je pa poljubna. Na prvo 30 cm debelo plast natrosimo neoljenega dušika, nato napravimo drugo plast, zopet potrosimo neoljenega dušika itd. Površino lahko določimo kompostu na 2 metra. Neoljenega dušika je treba po 5 kg na en kubni meter komposta. Ko pridemo do kraja, potlačimo tako, da je na vrhu jama, nakar kompost zavijemo toliko, da od njega teče. Na straneh je

dobro, če se kompost podloži z deskami. Tak kompost potem vsakega četrta leta premešamo, v enem letu je potem kompost razkrojen. Preden kompost uporabimo, ga moramo presejati, kar pa osetne na sejalnici, uporabimo zopet za prihodnji kompost. Važno je to, da neoljeni dušik zatre v kompostu ves mrčes in vse ogrce, kar je za vrt velikega pomena.

Na drugi del vrta sadimo zelenjad, ki potrebuje manj gnojila. To so: zelena, petršili, korenje, paradižniki, paprika, solata itd. Drugi del vrta gnojimo samo z umetnimi gnojili, in sicer z nitrofoskatom I. Nitrofoskali so gnojila, ki imajo hranilne snovi za vsako zemljo. To je dušik, kalij, fosfor in kislino in apno Nitrofoskal I. ima za 2% več dušika kakor nitrofoskal II.

Na tretjem delu vrta sadimo zelenjad, ki ne potrebuje toliko dušika, to je zelenjad, ki dobi nekaj dušika iz zraka. Sem spadajo predvsem stročnice. Tretji del vrta gnojimo zato z nitrofoskatom II.

Zemljevid k bojem v italijanski Somaliji in v jugovzhodni Abesiniji. Britanska vojska je predvsem v dveh smereh vdrla iz Kenije na italijanska področja. Na jugu je zavzela ob zgornjem toku reke Džube že vse ozemlje, na njenem levem bregu in na nekaterih točkah reko že tudi prekorčila, v Abesinijo pa je vdrla od juga, kjer je pred nekaj dnevi zavzela mesto Mego.

Angleži o sedanjih razmerah na Dodekanezu

Kaj pripovedujejo Dodekanezani, ki se jim je z zvijačo posrečilo zbežati v Atene

Iz angleških virov smo zadnje čase slišali že večkrat kaj o položaju, ki danes vlada na italijanskem Dodekanezu, otočju v jugovzhodnem delu Egejskega morja. Vsa ta poročila iz Italijanom nasprotnih virov se strinjajo v tem, da Dodekanez ne bo mogel več dolgo vzdržati, če bodo razmere še naprej takšne, kot so danes, ko je to otočje tako rekoč odrezano od ostalega sveta in zato ljudje tam trpe veliko pomanjkanje. Se ne kaj novih podrobnosti o sedanjih razmerah na Dodekanezu pa so zdaj povedali Dodekanezani, ki se jim je posrečilo uiti na Grško, v Atene. Angleško poročilo takole pripoveduje:

Trideset ljudi z Dodekaneza, med njimi je osem žensk, je prišlo iz svoje domovne naravnosti v Atene. Bili so telesno čisto izčrpani. Na njihovih obrazih se je bralo pomanjkanje in trpljenje, ki so ga morali pretrpeti na svojih otokih. Zbežali so z ribiškimi ladjami, pri čemer so z zvijačo preslepili italijanske orožnike na Kalymnosu in Symi. Vedli so se, kakor da se odpravljajo na ribji lov. Tako se jim je posrečilo pripluti v turške vode in v vode okoli otoka Samosa, kamor so prišli že 2. februarja. Toda to nazadnje ni tako zanimivo kot tisto, kar so ti ubežniki pripovedovali o sedanjem položaju na Dodekaneskih otokih. Povedali so med drugim tudi tole:

Ljudje trpe tam hudo lakoto. Vsaka družina, brez ozira na to, koliko članov ima, dobi na dan 150 gramov moke, 120 gramov posušene zelenjave, 100 gramov riža na teden in 100 gramov olja na mesec. Sladkorja, kave in mesa skoraj ni mogoče dobiti. Petroleja, ki pri razsvetljavi edino pride v poštev, dobi vsaka družina po 250 gramov, t. j. približno četrta litra na mesec. To je

količina, ki absolutno ne zadostuje in so ljudje na teh otokih zato obsojeni skoraj na večno temo. Poleg tega razsajajo tam tudi razne nalezljive bolezni, zlasti tiste, ki jih raznaša mrčes. Mnogo žensk in otrok pomrje od onemoglosti. Smrt prihaja tako pogosto, da so italijanske oblasti prepovedale cerkvenim oblastem zvonjenje pri pogrebi.

Lakota pa ne tare samo prebivalstva, pač pa tudi vojaštvo. Italijanski vojaki zabavljajo. Kadar prileti nad otočje kakšno sovražno letalo, prevzame ljudstvo strah in se zateka v splošni zmed-i v svoja zavetišča. Le častniki in nekateri premožnejši vojaki si lahko privoščijo toliko razkošja, da si kupijo nekaj mesa, plačajo pa ga dober grizljaj po 10 lir in še to je kozje meso ali pa oslovsko, ki že diši. Na kratko rečeno, položaj na Dodekanezu je danes nevzdržen in ljudem daje potrebno moč, da vzdrže, samo še upanje, da bodo v kratkem rešeni.

Angleški mornariški in oskrbovalni minister sta povedala, da se prehrana Anglije ne more zboljšati zlasti zato, ker morajo angleške ladje, dokler traja vojna na Sredozemlju, uporabljati drugod. S tem sta priznala, da vojna v Afriki Anglijo dosti velja in da je število tam potoplenih trgovskih ladij mogočno. Italijanski odpor je dosti huši, kakor so računali v Angliji, zakaj očitno je, da se je Italija pokazala sposobno za odpor na vseh frontah. Anglija je prisiljena vreči v boj večino svojih sil, da more biti kos laškemu odporu. Zaradi tega bo ura Sredozemskega morja odločilna, toda ta ura mora šele priti — piše »Popolo d'Italia«.

STVARI, KI SO VSAK DAN NA VRSTI:

Galvanoplastika.

Ta se največ uporablja v tiskarski umetnosti. Z njeno pomočjo se razmnožujejo in posnemajo lesorezi in druge tiskarske plošče in klišei. Od lesoreza se napravi najprej negativni odtis ali matrica in sicer z voskom, stearinom ali gutaperčo. Raztopljena zmes voska in stearina se vlije v plitve kovinske škatle in se nekoliko počaka, da se zmes strdi. Nato se še gorka škatla vred povezne na lesorez, na katerega se ta zmes dobro pritiska s stiskalom. Tako dobljeni negativni odtis se mora zaradi boljše prevodnosti potrositi z grafitovo moko, kar imenujemo grafitiranje. Nato se negativni odtis na katodi prevleče v bakreni kopolji z bakrom. Ko je prevleka 1—3 mm debela, se odluči. To je pozitivni odtis. Tega se sedaj na zadnji strani zalije z zlitino svinec, kositra in antimona, da postane približno 3 mm debela plošča. V najnovejšem času so cinkovi klišei izpodrinili dragocene bakroreze. Tudi od cinkovih klišejev delajo galvanoplastične posnemke.

RADIO

Program radio Ljubljana

Četrtek, 27. februarja: 7 Jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) do 7.45 — 12 Nekaj solistične lahke glasbe (plošče) (saksotoni) — 12.30 Poročila, objave — 13 Napovedi — 13.02 Rad. salonski orkester (vodi K. Petrič) — 14 Napovedi, poročila — 17.30 Pisan spored (Radijski orkester): Gregorič: Abiturientska koračnica; Jakl: Ob morski obali, valček; Stede: Karneval; suita Friml: Potpuri iz operete Rose Marie; v. Platen. Dec skladišči: 1. Melodija, 2. Humoreska; Schreibe: Čar gora; Čerin: Tivoljski k — 18.40 Slovensčina za Slovence (g. dr. Rudolf Kolarič) — 19 Napovedi, poročila — 19.25 Nac. ura: Beograd govori — 19.40 Plošče — 19.50 Deset minut zabave — 20 Koncert zboru Glasbene Matice in Slovenskega vokalnega kvinteta; vmes predavanje: Pevski zbor Glasbene Matice; do konca svetovne vojne (g. K. Mahkota) — 21 Koncert Rad. ork. — 22 Napovedi poročila — Konec ob 22.20.

KRIŽANKA

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	■	■	■	■	■	■	■	■	■
2	■	■	■	■	■	■	■	■	■
3	■	■	■	■	■	■	■	■	■
4	■	■	■	■	■	■	■	■	■
5	■	■	■	■	■	■	■	■	■
6	■	■	■	■	■	■	■	■	■
7	■	■	■	■	■	■	■	■	■
8	■	■	■	■	■	■	■	■	■
9	■	■	■	■	■	■	■	■	■
10	■	■	■	■	■	■	■	■	■
11	■	■	■	■	■	■	■	■	■
12	■	■	■	■	■	■	■	■	■
13	■	■	■	■	■	■	■	■	■
14	■	■	■	■	■	■	■	■	■

Vodoravno: 1. Jadranski otrok. 2. Nebesni pojav. 3. Vremenski pojav. 4. Božja poslanika miru, mavrica (po grški mitologiji) — naselje. 5. Človek, ki mu manjka eden izmed čutov. 6. Mlinsko korito, vodni žleb. 7. Drag kamen temnordeče barve. 8. Nesoglasje. 9. Nenaden bolezenski napad — strog opomin. 10. Površen opis — molit (lat.). 11. Trebušna bolezen — sramežljivost. 12. Ne govori — skrajšano žensko ime. 13. Veznik — začetnici slovenskega pisatelja. 14. Moč, nujnost.

Navpično: 1. Geometrijsko število — telesni gib. 2. Gorenjska reka — dušče ozračje, sopara. 3. Pritajeno gori, živi — obrusek. 4. Glasilo ZFO — kratica utežne enote — otok v Egejskem morju. 5. Zapovrstje, urejenost. 6. Mesto v Albaniji — način izražanja v leposlovju, slikarstvu itd. 7. Gorljiva tekočina, izborna topilo za maščobe — mesto v Grčiji. 8. Drevored — afriško pristanišče. 9. Začimba — del telesa.

GENERAL KRIVICKI:

BIL SEM V STALINOVI SLUŽBI

Bil je težak in velike postave, z zmerno glavo in dobro oblečen, Nick je bil na pogled čisto podoben ameriškemu poslovnemu človeku z mnogo uspehi. Zdaj je delal za nas v Romuniji, kjer je vodil ameriško-romunsko družbo za izvoz filmov. Na Dunaju smo se dobili z njim, ker je tam skušal zbiti skupaj denar za skok v Ameriko, kjer je hotel kupiti drago filmsko pravico. Toda položaj glede tujega denarja je bil v Moskvi te čase dosti kočljivejši kakor kdaj prej. Pomanjkanje tujega denarja je bilo tako občutljivo, da so zaradi tega obsedeli celo ljudje na najvažnejših vodilnih mestih, ker so jim bile roke zvezane zaradi proračunskih omejitev. Vrh tega je bil Dozenberg navajen dosti boljše življenja, kakor pa mi sovjetski državljani.

Od dogodivščin s Sassom & Martinjem sta prešli dve leti. Ponarejeni bankovci se niso več prikazali. Listi so zgodbo pozabili. Franz Fischer je čepel na obrežju tečajnega morja in njegovi pregonski razglasi po evropskih železniških postajah so bili pokriti s prahom.

Imel sem vse razloge za misel, da je policija v Ameriki in Evropi opustila iskanje za izvirni ponarejenih bankovcev. Moskva je še enkrat, sem mislil, odnesla celo kožo iz besne in fantastične dogodivščine.

V začetku leta 1932 je Nick Dozenberg z ženo odpotoval v Berlin, od tam pa v Združene države. V začetku meseca aprila je pa iz Ženeve nenadno prišlo vsem evropskim bankam opozorilo, naj dobro pazijo na tiste stare stolarske bankovce.

Dne 29. aprila je »Berliner Börsen Zeitung« poročala, da so ponarejeni stolarski bankovci spet vznikli na Dunaju in

v Budimpešti. Nisem pripisoval temu nič posebnega pomena, ker sem mislil, da so nekateri izmed Alfredovih prejšnjih močitev obdržali po nekaj bankovcev ter čakali z zamenjavo, dokler bi se to ne moglo po njihovem izvesti brez nevarnosti.

Tedaj se nisem domislil, da bi vznik ponarejenega denarja mogel biti v zvezi z Dozenbergovim povratkom v Združene države. Toda že kmalu potem sem zvedel, da je Dozenbergovo gibanje v Združenih državah leta 1932 povzročilo v Ameriki nadaljevanje Stalinove ponarejevalske priprave. Poročilo o tem je meseca januarja 1933 udarilo na dan v Chicagu in New Yorku kakor bomba. Odmev se je širil v Moskvo, kjer sem jaz tedaj bil, in je v Kremlju ustvaril nekaj nelagodnosti. Naslednji prizori pa so se odvijali v Združenih državah kot posledek Dozenbergovega izleta.

Dne 3. januarja 1933, bil je terek popoldne, je skrivna policija Združenih držav na letališču Newarku prijela nekega »Grofa von Bülowa«, prav ko je stopil z letala iz Montreala. Poizvedovanja so pokazala, da gre za nekega Hansa Deckowa, o katerem so v Chicagu imeli policijske zapisnike znatnega obsega. Dolžili so ga, da je bil agent ponarejevalskega kroga v Kanadi in Mehiki.

Dne 4. januarja so uradniki ameriške zvezne policije v New Yorku spet prijeli nekoga. Potem je »New York Times« poročal naslednje:

»Uradniki skrivne policije Združenih držav so snoči prijeli dr. Valentina Gregorja Burtana, mladega zdravnika, ki stanuje na št. 133 East 58 Street. Obdolžen je ponarejanja denarja. Prijeli so ga štiri in dvajset ur po aretaciji »Grofa von Bülowa«, in sicer po ugotovitvah čikaške policije, po katerih so agenti ponarejevalskega kroga menjali v čikaški zločinski četrti pet in dvajset tisoč petsto dolarjev v neki banki. Po policijskem poročilu se je dr. Burtan večerj vrnil z vlakom iz Montreala. Dr. Burtan je strokovnjak za srčne bolezni in je v zvezi z bolnišnico Milton. Star je štiri in dvajset let in je po rodu Rus.«

Po prijettju teh dveh mož so oblasti Združenih držav stale pred primerom, ki je bil, kakor so morale kmalu ugotoviti, eden

najbolj zapletenih v zgodovini ponarejevalstva.

Dechow je zvezni policiji prav vse priznal. Njegovo zadevo so ločili od glavnega zapisnika, ker se je dal vladi na razpolago kot prič. Po lastnem priznanju se je Dechow bavil s trgovino vojnih potrebščin, zlasti na področju kemičnega oboroževanja.

Dr. Burtana je srečal poleti 1932 v New Yorku. Dechow je imel zveze s čikaškim podzemljem. Novembra 1932 mu je Burtan povedal, da ima sto tisoč dolarjev v bankovcih po sto. Ta denar mu je baje dal neki bolnik, član izsiljevalske tolpe Arnolda Rothsteina. Denarja ne bi rad menjal v New Yorku. Dechow je vzel vzorec denarja s seboj ter je ponudil posel nekaterim svojim čikaškim tovarišem.

Čikaški gangsterji, ki jih je bilo osem zapletenih v to stvar, so dali ponarejene bankovce pregledati več prestevalcem, ki so dejali, da so pristni. Zdaj se je prikazal dr. Burtan in sklenili so pogodbo, po kateri naj bi podzemeljska skupina, ki bo denar menjala, dobila trideset odstotkov dohodka. Gangsterjem so izročili sto tisoč dolarjev za izmenjavo.

To je bilo nekaj pred Božičem in zamenjalni posel se je uspešno začel. Continental Illinois National Bank and Trust Company, Northern Trust Company, Harris Trust and Savings Bank so menjale bankovce ter jih več svežnjem poslale Zvezni rezervni banki v Chicagu. To se je zgodilo 23. decembra 1932. Prihod več svežnjem bankovcev po sto dolarjev, stare izdaje, je spet vzbudil sum, ko so jih pregledali. Pritegnili so Thomasa J. Callaghana od skrivne policije Združenih držav. Dejal je, da so ponarejeni ter jih postavil ob tiste, ki so jih 1930 dobili v Berlinu in od leta 1928 dalje marsikod drugje.

Opozorili so vse čikaške banke in prav na sveti večer so v First National Bank of Chicago prijeli moškega, ki je skušal izmenjati sto takih bankovcev za deset bankovcev po tisoč dolarjev. To prijetje je vodilo policijo do podzemeljske družbe, katere člani so bili do dna duše razžaljeni, ko so odkrili, da so jih goljufali s ponarejenim denarjem. Bili so prepričani, da je denar pristen.